

Методичні рекомендації щодо вивчення української мови і літератури, зарубіжної літератури за дистанційною формою організації навчальної діяльності учнів у закладах загальної середньої освіти

Загальні рекомендації

Дистанційне навчання в умовах карантину в закладах загальної та вищої освіти, у мистецьких, спортивних школах та закладах дошкільної освіти передбачає використання онлайн-платформ, застосування методик перевернутого класу, змішаного навчання. Відтак, набуває актуальності питання ефективної організації дистанційної навчальної діяльності вчителем, надання ним покрокової інструкції щодо самостійної роботи учнів.

Відповідно до Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні, затвердженої Постановою Міністерства освіти і науки України від 20.12.2000 р., Положення про дистанційне навчання, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 р., *“під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій”*.

Загальні методичні рекомендації закладам загальної середньої освіти щодо організації дистанційної підтримки освітнього процесу в умовах карантину можна знайти на сайті КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти» (academia.vinnica.ua/). Зокрема, лабораторія інформаційних технологій ФМГ№17 Вінницької міської ради): <http://academia.vinnica.ua/index.php/news/780-metodichni-rekomendatsiji-zakladam-zagalnoji-serednoji-osviti-shchodo-organizatsiji-distantijnoji-pidtrimki-osvitnogo-protsesu-v-umovakh-karantinu>.

Організація дистанційного навчання учнів з української мови і літератури, зарубіжної літератури потребує відповідного технічного забезпечення, чіткого планування та дотримання умов: 1) складання тематичного планування на період карантину із визначенням тем, які можуть бути винесені на самостійне опрацювання, а які потребують роз'яснення вчителя; 2) покликання на загальнодоступні електронні та паперові варіанти шкільних підручників з української мови і літератури, зарубіжної літератури; 3) завдання для роботи з підручником має бути обов'язковим для всіх учнів; 4) уникнення винесення складних для самостійного опрацювання тем; 5) чітке визначення списку завдань із зазначенням параграфів, сторінок та

переліку вправ чи інших видів роботи; 6) погодження з адміністрацією школи змісту та обсягу завдань для самостійної роботи учнів вчителями-предметниками, аби уникнути перенавантаження; 7) оптимальне визначення кількості завдань, визначених для закріплення та оцінювання знань учнів без великих часових та фізичних затрат (робота за комп'ютером має свої часові обмеження); 8) забезпечення учнів змістовними, доступними, цікавими завданнями.

Дистанційне навчання може проводитись у двох формах: онлайн і офлайн. **Уроки онлайн** – обмін інформацією в режимі прямої трансляції (вебінар) за таких умов: 1) учні та вчитель повинні бути забезпечені відповідним технічним обладнанням (ноутбук, планшет або комп'ютер з веб-камерою), мати підключення до мережі Інтернет; 2) усі учні, роз'єднані територіально, повинні в призначений час приступити до роботи.

Форми навчання у такому випадку використовують традиційні, дещо модифіковані. При цьому між учителем та учнівською аудиторією існує безпосередній зв'язок: пряма відео трансляція, демонстрування презентації (зокрема колективний перегляд відео); обмін документами Microsoft Office; демонстрування *робочого столу* або активних програмних додатків із комп'ютера вчителя.

Використання **офлайн технологій** передбачає 1) наявність матеріалів уроку, які зберігаються на платформі для проведення дистанційного навчання, 2) учні можуть опрацювати їх у будь-який час. Якщо відповідної платформи немає, або не всі учні мають доступ до якісного сигналу мережі Інтернет, радимо скористатися іншими соціальними мережами: вайбер, інстаграм, телеграм канал та ін. багато вчителів уже давно створили групу у вайбері і підтримують тісний зв'язок як з учнями, так і з батьками. Під час карантину вчитель у групу викладає завдання, оговорює терміни виконання, критерії оцінювання, учні надсилають вчителю виконані завдання на особистий номер (без загального доступу).

Особистісно зорієнтований підхід до учнів передбачає використання диференційованих завдань (комусь достатньо виконати тести, а хтось може написати творче завдання). Варто визначити кількість балів за кожне завдання. Можна електронною поштою розіслати індивідуальні завдання до певного уроку.

Обов'язковою умовою дистанційного навчання учнів має бути контроль з боку батьків, оскільки доведеться значно більше часу проводити перед монітором (підручник в електронному вигляді), тому необхідно відслідковувати, щоб були перерви, стежити, щоб діти не працювали вночі.

Веб-технології та програмні засоби для організації дистанційного та індивідуального навчання в закладах освіти

1. Платформа Moodle – безкоштовна платформа з можливостями кастомізації за умови встановлення на свій сервер.

2. Платформа Google Classroom – інструмент, що пов’язує Google Docs, Google Drive і Gmail, допомагає створювати і впорядковувати завдання, виставляти оцінки, коментувати і організовувати ефективне спілкування з учнями в режимі реального часу або в режимі дистанційного навчання. Завдяки платформі Classroom можна організувати проектну роботу, перевернуте навчання, дистанційне навчання.

3. Веб-додаток [Edmodo](#) – освітній сайт, який являє собою усічену соціальну мережу за типом Facebook для спілкування вчителів і учнів.

4. Платформа [LearningApps.org](#) – онлайн-сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні вправи, є конструктором для розробки різноманітних завдань з різних предметних галузей для використання на уроках і в позаурочний час. Learningapps.org дає можливість дистанційного навчання кожному вчителю, дозволяючи створити набір класів у власному акаунті, ввести дані про учнів, їх профілі, задати пароль для входу, викладати вправи для виконання.

5. Платформа [Learning.ua](#) – містить онлайн тести, інтерактивні завдання з української мови.

6. Платформа [Stepik](#) – безкоштовна освітня платформа та конструктор відкритих онлайн-курсів та уроків.

7. Хмарні сервіси (Office365, Google) для спільної роботи учнів та вчителя.

Веб-ресурси для забезпечення дистанційного навчання з української мови та літератури, зарубіжної літератури

- навчальні програми, навчально-тематичні плани, розклади занять;
- відео- та аудіозаписи уроків;
- мультимедійні матеріали;
- термінологічні словники;
- практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;
- віртуальні тренажери;
- пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів;
- ігрові інтерактивні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх використання;
- електронні бібліотеки;
- бібліографії;
- дистанційний курс, що об’єднує зазначені вище веб-ресурси навчальної дисципліни (програми) єдиним педагогічним сценарієм;

- тематичний контент [Youtube](#) (тематичне відео, короткі ролики, фільми-екранізації, освітні канали, фільми BBC або National Geographic та ін.);
- інфографіка;
- аудіо-книги або підкасти, інтерв'ю з цікавими людьми;
- youtube-канали викладачів-предметників;
- блоги вчителів-предметників (за категоріями) та ін.

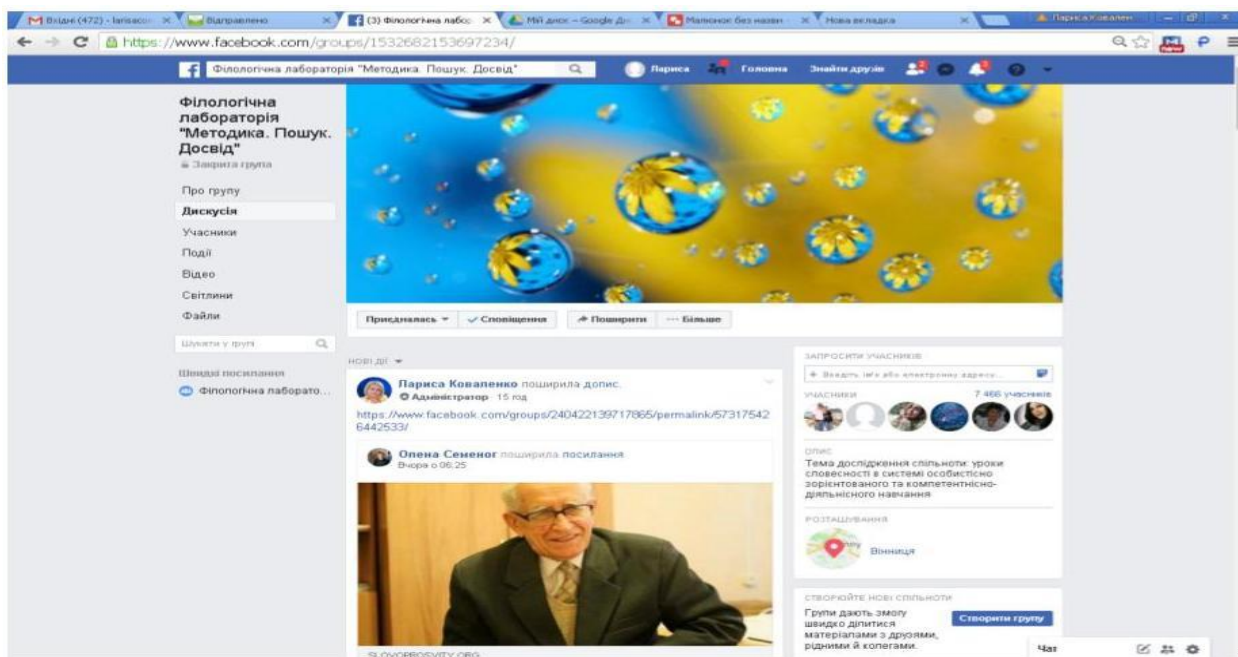
Інструменти спілкування у дистанційному навчанні

1. Електронна пошта (для організації спілкування вчителя й учня, учнів між собою).
2. Форум з певної проблеми або теми (дозволяє приєднати різні файли певного розміру, наприклад, під час роботи групи учнів над проектом, створюються форуми для кожної окремої групи з метою спілкування під час проведення дослідження над вирішенням поставленого завдання).
3. Чат – спілкування користувачів мережі в режимі реального часу, засіб оперативного спілкування людей через Інтернет. Є кілька різновидів чатів: текстовий, голосовий, аудіовідеочат. Найбільш поширений текстовий чат. Голосовий чат дозволяє спілкуватися за допомогою голосу, що під час вивчення іноземної мови у дистанційній формі є важливим моментом. Найбільш поширеними на сьогодні є Viber (миттєвий обмін повідомленнями для передання завдань учням для подальшого виконання), Telegram, WhatsApp.
4. Відеоконференція – це конференція реального часу в on-line режимі. Вона проводиться у визначений день і в призначений час. Для якісного проведення відеоконференції, як і телеконференції, необхідна її чітка підготовка: створення програм (цим займається мережевий викладач), своєчасна інформація на сайті і розсилка за списком (виконує педагог-куратор). Відеоконференція – один із сучасних способів зв'язку, що дозволяє проводити заняття у «віддалених класах», коли учні і викладач знаходяться на відстані. Прикладами сервісів для організації групового веб-консультування на сьогодні є Skype, Google Hangouts.
5. Соціальні спільноти. Наприклад, Facebook можна використовувати для отримання завдань учнями, проведення консультацій, взаємообміну довідковою інформацією, проходження тестів та ін. шляхом організації спільноти.

У мережі Facebook працює віртуальна творча фахова спільнота вчителів-філологів «Філологічна лабораторія «Методика. Пошук. Досвід»»: <https://www.facebook.com/groups/1532682153697234/?ref=bookmarks>, призначення якої – забезпечувати умови для активного змістовного спілкування та безперервного методичного, освітнього, консультативного та наукового супроводу професійної діяльності вчителів української мови та літератури, зарубіжної літератури і мов національних меншин закладів освіти

області, спрямованого на розвиток їх професійної компетентності.
(Скриншот 1)

Скриншот 1

Скриншот 1. Віртуальна фахова спільнота вчителів-словесників Вінниччини «Філологічна лабораторія «Методика. Пошук. Досвід»

Для вчителя української мови

Електронні ресурси, які стануть у пригоді вчителю української мови можна використовувати як на уроках, так і під час дистанційного навчання. Пропонуємо деякі з них:

Фонд «Відкрита політика» – записи відеоуроків з української мови, української літератури, історії України для підготовки до ЗНО, ДПА. Вхід на сайт фонду за покликанням: <https://dostupnaosvita.com.ua/video-lessons>. ГО «Фонд «Відкрита політика» організовано за підтримки Міністерства освіти і науки України, Української національної інформаційної агенції (УНІА) «Укрінформ», Освітнього порталу «Педагогічна преса». Банк уроків постійно поповнюється. Радимо скористатися уроками від фонду, коли немає можливості записати власні уроки й оперативно розмістити учням для перегляду.

Сайт Олександра Авраменка – <http://xn--80aafnzkiqm.xn--j1amh/>; <http://ippo.kubg.edu.ua/ekspres-uroky>. На сайті Київського університету імені Бориса Грінченка зібрано всі уроки Олександра Авраменка, які за своєю наповненістю відповідають деяким темам з української мови, або ж можуть бути використані учнями з метою підвищення рівня культури мовлення. Експрес-уроки української мови Олександра Авраменка вчитель

може рекомендувати учням з метою ознайомлення конкретного слововживання з подальшим обговоренням у Google-класі. Можна запропонувати учням створити відеоролик за аналогією до уроків О.Авраменка і презентувати під час відновленого освітнього процесу, або прикріпити на платформі у дистанційному класі для обговорення.

Сайт «Мова – ДНК нації» - Лепетун або Як вивчити українську мову за допомогою смартфона – <https://ukr-mova.in.ua>

В епоху мобільних додатків вивчати мови стає значно цікавіше та зручніше. Щодо української, то перший такий додаток розробила команда освітнього проекту «Мова – ДНК нації». Він називається Mova і доступний для безкоштовного завантаження в Google Play та App Store. В цьому застосунку Лепетун допомагає засвоїти правила правопису, вивчити наголоси і фразеологізми, боротися з калькою і русизмами. У додатку є вправи на засвоєння матеріалу, веселі та корисні картинки з правилами. Використовуючи дотепні, часом жартівливі картинки, на яких зображено головного героя Лепетуна, можна ознайомити учнів (здебільшого 5-9 класів, хоча й старшокласникам це не завадить) з окремими орфограмами, пунктограмами, з лексикою, граматикою, стилістикою. Допоможуть ці картинки дітям також зрозуміти значення прислів'їв, фразеологізмів.

Орієнтовні завдання для учнів:

- ✓ за допомогою конкретної ілюстрації відновить правило написання м'якого знака (або іншого правила);
- ✓ до кожної картинки напишіть назву орфограми або пунктограми;
- ✓ створіть подібну картинку до певного правила і до конкретного слова;
- ✓ напишіть короткий твір, використавши фразеологізм або прислів'я з картинки тощо.

«Лайфхаки з української мови», або Українська мова для дорослих і школярів <https://edera.gitbook.io/laihaki-z-ukra-ns-ko-movi/>. Цей онлайн курс – спільна розробка EdEra та Освіторії. Він складається з 5 модулів, що налічують 16 тем, і триває загалом 5 тижнів по 4 години на тиждень. Лектором курсу є кандидат філологічних наук і вчитель української мови та літератури Новопечерської школи м. Київ Ігор Хворостяний, який акцентує увагу на фонетиці, орфографії, морфології, синтаксисі та стилістиці української мови. Форма подачі матеріалу – відео з лайфхаками. Цей курс є помічником для учнів старших класів, які хочуть успішно скласти ЗНО. Кожен урок-лайфхак супроводжується робочими аркушами з завданнями для перевірки засвоєння знань і тестами.

Зручний та доступний інтерактивний конспект лекцій міститься за покликанням <https://edera.gitbook.io/laihaki-z-ukra-ns-ko-movi/>. Для тренування вимови пропонується чимало скоромовок. А для кращого запам'ятовування правил використано мнемонічні підказки.

Вправи для вивчення української мови від «Тренажера з правопису української мови» <https://webpen.com.ua/>. Надзвичайно зручний

ресурс для вивчення та засвоєння мови з великою кількістю завдань для самоперевірки. Усі правила супроводжуються відеоуроками, а також численними онлайн-вправами. Якщо у вас виникають складнощі з вибором правильного варіанта, можна натиснути кнопку «Підказка», і вам одразу запропонують відповідне правило. Кількість спроб необмежена. Крім того, постійно додаються нові завдання. Також на сайті можна знайти вправи за книжкою Бориса Антоненка-Давидовича «Як ми говоримо», підготовлені за порадами, які сам автор виклав у своїй праці.

Для вчителя української літератури

Для опрацювання навчального матеріалу з української літератури під час карантину доцільно рекомендувати учням ознайомитися та скористатися матеріалами таких онлайн-ресурсів:

<https://wisecow.com.ua/literatura/ukrayinska-literatura-v-imenax/> – курс лекцій від WiseCow. 39 поетів, драматургів та прозаїків оживають у небанальних історіях від сучасних українських літературознавців Ярини Цимбал та Євгенія Стасіневича. Творчість Шевченка, Лесі Українки, Франка та Куліша представлено через призму неоромантизму, модернізму, футуризму та соцреалізму.

<https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:Osvitoria+and+EdEra+lifehacks201+lifehacks201/about> – онлайн-курс у формі корисних порад (лайфхаків), що допоможе простежити історію розвитку мистецтва слова від фольклору й перших писемних пам'яток до сучасної української літератури, опанувати базовими теоретико-літературними поняттями, виробити навички аналізу художніх творів. Рекомендуємо скористатися цим курсом як можливістю повторення та систематизації вивченого матеріалу, підготовки до ЗНО.

Наводимо низку сайтів, матеріали яких можна рекомендувати учням для самостійного опрацювання тем, які мали б вивчатися упродовж березня. Це додаткові ресурси для опрацювання, адже головним залишається прочитання художніх текстів повністю або скорочено.

5 клас

http://svitliteraturu.com/load/dopomoga_uchnju_z_ukr_lit/5_klas_ukr_lit/t_shevchenko_ta_jogo_virshi_dlja_uchniv_5_klasu/56-1-0-858 Т.Г. Шевченко (анкета поета). Художня реальність, створена уявою митця за допомогою засобів образної мови. «За сонцем хмаронька пливе». «Садок вишневий коло хати...»

6 клас

<https://www.youtube.com/watch?v=Ih-YZA7GEiI> Зіркова історія Всеволода Нестайка. <http://booksonline.com.ua/view.php?book=45387> «Тореадори з Васюківки» (скорочено).

7 клас

http://svitliteraturu.com/load/dopomoga_uchnju_z_ukr_lit/7_klas/virshi_v_s_imonenka_dopomoga_uchnju_7_kl/60-1-0-989. Загальнолюдські цінності та ідеї у вірші «Ти знаєш, що ти – людина...». «Лебеді материнства». Романтичний порив, прагнення пошуку, відкриттів і самовідкриттів у поезії «Гей, нові Колумби й Магеллани...».

8 клас

http://svitliteraturu.com/load/dopomoga_uchnju_z_ukr_lit/8_klas/o_dovzhenko_ni_ch_pered_boem_dopomoga_uchnju/62-1-0-1091 Олександр Довженко «Ніч перед боєм» – твір про героїзм, самовідданість, патріотичні почуття українців.

9 клас

<https://www.youtube.com/watch?v=SfybK1XLjyQ> Т. Шевченко (онлайн-курс).

10 клас

<https://www.youtube.com/watch?v=vRkiPEku83M> Василь Стефаник. Українська література в іменах.

<https://www.youtube.com/watch?v=w2m6te-iHuk> Василь Стефаник. «Камінний хрест» – психологічне розкриття теми еміграції.

11 клас

https://www.youtube.com/watch?v=ZU16kw_fDzU Шістдесятництво (онлайн-курс).

<https://www.youtube.com/watch?v=7GMS2GejAZE> Василь Симоненко – український поет-шістдесятник.

<https://www.youtube.com/watch?v=XyhJNOSEDTM> Дмитро Павличко. Вірш «Два кольори», який став народною піснею.

Методика дистанційного навчання української літератури – нова форма й рівень взаємодії вчителя та учня, який передбачає виконання завдань, прослуховування, тестування, слухання, читання текстів, зворотний зв'язок у процесі навчання. Академічна свобода вчителя дозволяє обрати словесникові форми й методи реалізації дистанційного навчання: онлайн-консультації, вебквести, інтерактивні вправи, уроки через Skype тощо.

Під час організації дистанційного навчання з української літератури доцільно працювати через онлайн-платформи, використовувати методики «Переверненого класу» чи іншого типу змішаного навчання. Методика навчання за принципом «Перевернений клас» або змішане навчання передбачає самостійне прочитання здобувачами освіти літературного твору, а практичні завдання закріплюються в класі чи під час групових робіт. Цю методику використовують під час традиційного навчання, вона буде ефективною й під час карантину, якщо роботи учнів перевіряти дистанційно.

Окрім чіткого переліку літературних творів, запланованих для вивчення під час карантину, важливо також надати покрокову інструкцію

батькам і дітям щодо організації самостійної роботи вдома. Наприклад, прочитайте літературний твір, перегляньте відеоурок, створіть ментальну карту, виконайте інтерактивну вправу, скриншот виконаного завдання надішліть на електронну пошту вчителя тощо.

Для вчителя зарубіжної літератури

Вивчення зарубіжної літератури онлайн передбачає використання онлайн-ресурсів, які урізноманітнюють процес самостійного навчання учнів. Пропонуємо вчителям проводити онлайн-консультації, працювати на дистанційній платформі або в Google Classroom, підтримувати зворотній зв'язок з учнями через різні канали: електронну пошту, Viber, соціальні мережі та ін.

Для опрацювання навчального матеріалу з зарубіжної літератури під час карантину доцільно рекомендувати учням ознайомитися та скористатися матеріалами сайту «1000 журавлів» 1000журавлів.укр. Тут є нові підручники із зарубіжної літератури, хрестоматії, зошити, експрес-уроки, інформацію про втілення літературних творів у мистецтві, про конкурси для вчителів та учнів, а також інші цікаві й корисні матеріали.

<https://www.1000z.com.ua/> – «Тисяча журавлів» – онлайн-платформа до підручника «Зарубіжна література. 11 клас» авторського колективу під керівництвом Ольги Ніколенко. На цьому сайті розміщено електронну хрестоматію та підручник, фільмотеку до творів для 11 класу з зарубіжної літератури, а також різні завдання.

<https://www.1000z.com.ua/ekspers-uroki/> – покликання для перегляду експрес-уроків для 11 класу з зарубіжної літератури. 10-хвилинні відеоуроки, які проводить доктор філологічних наук, професор О.М. Ніколенко.

Для учнів 6 класу рекомендуємо опрацювати розділи підручника відповідно до календарного планування (авторський колектив на чолі з О.М. Ніколенко). Такий інтерактивний підручник ви знайдете за покликанням <https://xn--6-8sb3ae5a.xn--1000-83dma3a1c7b6a8s.xn--j1amh/>

Наводимо низку сайтів, матеріали яких можна рекомендувати учням для самостійного опрацювання упродовж березня. Це додаткові ресурси для опрацювання, адже головним залишається прочитання художніх текстів повністю або скорочено.

5 клас

<https://www.youtube.com/watch?v=raJGg4iusPk> Експрес-урок «Аліса в країні Див».

6 клас

<https://www.youtube.com/watch?v=hKdGg6F0NbY> Біографія та творчість Р.Д. Бредбері.

7 клас

<https://www.youtube.com/watch?v=VRueSpZf7PE> Аудіо-книга «Пістрява стрічка», А.К. Дойл.

8 клас

<https://www.youtube.com/watch?v=stN9O3i7Av8> Урок про комедію «Міщанин-шляхтич».

8 клас

http://svitlitteraturu.com/publ/svitovi_geniji_video/dzhon_donn_svitovi_geniji/12-1-0-547 Бароко. Джон Донн.

9 клас

<https://www.youtube.com/watch?v=5eyReF5O5M0> Експрес-урок Генрік Ібсен.

<https://www.youtube.com/watch?v=y8pczjGwtPw> Бернард Шоу «Пігмаліон».

10 клас

<https://www.youtube.com/watch?v=G1RDcImFuCk> Творчий шлях Поля Верлена.

<https://www.youtube.com/watch?v=HTUbnRr4PIE> Експрес-урок М. Метерлінк «Синій птах».

11 клас

<https://www.youtube.com/watch?v=LVRaqyIXGbQ> Фільм «Старий і море».

<https://www.youtube.com/watch?v=7qLpfTKgIL0> Відеофрагмент монологу головного героя повісті «Стариган з крилами» допоможе розкрити образ старигана, його переживання, думки та краще сприйняти філософію магічного реалізму.

Урізноманітнити самостійне вивчення матеріалу допоможе створення інтелект-карт. Такий вид роботи слугує для систематизації опрацьованого матеріалу підручника або ж прочитаного художнього твору. Можна скористатися сервісом <https://coggle.it/> та запропонувати учням створити інтелект-карти до вивченого самостійно матеріалу, або створити шаблон, який діти зможуть заповнити упродовж карантину. Якщо немає змоги робити це через інтернет, можна запропонувати учням малювати.

Використана література

1. Коваленко Л. В. Педагогічні умови розвитку професійної компетентності вчителя української мови і літератури в системі післядипломної освіти. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Педагогічні науки.* Хмельницький : НАДПСУ, 2017. № 3(10). С. 111–124.

2. **Коваленко Л. В.** Розвиток інформаційно-комунікаційної компетенції вчителів української мови та літератури. *Комп'ютер у школі та сім'ї*: науково-методичний журнал. Київ, 2017. № 2 (138) . С. 30–34.

3. **Коваленко Л. В.** Розвиток професійної компетентності вчителя української мови та літератури в системі післядипломної освіти : методичний посібник. Суми : Ніко, 2017. 116 с.

4. **Пойда С. А.** Вибір засобів управління самостійною роботою слухачів курсів підвищення кваліфікації учителів інформатики. *Теорія та методика управління освітою*. 2011. Вип. 6. URL: <http://tme.umo.edu.ua/docs/6/11pojgit.pdf>.

5. **Пойда С. А.** Використання платформи ДН E-front викладачами інститутів ППО : навч.-метод. посіб. Вінниця, 2012. 103 с.

Лариса Коваленко, к.пед.н.,
завідувач відділу української мови та літератури,
мов національних меншин і зарубіжної літератури,
викладач кафедри філології та гуманітарних наук
КВН «Вінницька академія неперервної освіти»
55-65-82; 0972788050

Додаток 1

Добірка покликань на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення:

- Загальна середня освіта – нормативна база:
https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/zahalna-serednya-osvita-normatyvna-baza/?fbclid=IwAR1KweHRmpYuDVaearWWe-rBcn1BhWu5YLeX7_1Wj2Q4J1etpTHz7TpYgMQ;
- Оновлена Концепція «Нова українська школа»:
https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/nova-ukrajinska-shkola/?fbclid=IwAR1MiDVYIERtc1_YzpHM0UbnmACxF0tceXTfQgLJ_Sxc6qSe5GLQza4Qpas;
- Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>;
- Тексти навчальних програм 10-11класи, які розміщено на офіційному веб-сайті Міністерства: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv/>;

- Навчальні програми 5-9 класи. Наскрізнi змістові лінії: https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-liniji/?fbclid=IwAR097WWck1fqIbcqYYTU86fatSb9_qPqU8oRQI9JJ75dayvIENYN_wuvfEA;
- Перелік навчальних програм з української літератури для реалізації варіативної складової навчальних планів у 2019/2020 навчальному році: https://www.schoollife.org.ua/perelik-navchalnyh-program-z-ukrayinskoyi-literatury-dlya-realizatsiyi-variativnoyi-skladovoyi-navchalnyh-planiv-u-2019-2020-navchalnomu-rotsi/?fbclid=IwAR3hACpxIz0qApUsJyuPaOq3wS4CSucTPsXJG1CoAje-RD-IUa6z_PWhxPo;
- Переліки навчальної літератури, рекомендованої Міністерством освіти і науки України для використання у закладах освіти у 2019/2020 навчальному році: <https://www.schoollife.org.ua/pereliky-navchalnoyi-literatury-rekomendovanoyi-ministerstvom-osvity-i-nauky-ukrayiny-dlya-vykorystannya-u-zakladah-osvity-u-2019-2020-navchalnomu-rotsi/?fbclid=IwAR22xFlmiIOgJQAahiCgzgDMGygxQZnNi9JqCK5HSpSW5idtAgNMNgEDboY>;
- Електронні версії підручників: <https://imzo.gov.ua/pidruchniki/elektronni-versiyi-pidruchnikiv/>.
- Календарно-тематичне планування уроків з української мови та літератури на 2019-2020 н.р. (5-11 класи): https://dyvoslovo.com.ua/vydannya/kalendar_2013/?fbclid=IwAR2qmx6g3PDpON-pomb_eMLVaG7e56JeyAIxyF0SJB2YzmYGCuwrGc62Occ;
- Усі уроки української мови та літератури: https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-ukrajinskoji-movy-ta-literatury/?fbclid=IwAR2dw_rVAtrFDJ9VuOsiG0LeYg1FIIdMiucNp2uG7Ncuag-aCE7PNA2pT0;
- Усі уроки зарубіжної літератури <https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-zarubizhnoji-literatury/?fbclid=IwAR1LJnOgfcyCX4dN6-eXJWoW8GZLH58NuGcAkiFufXQErXkri5TedF--W0>;
- Електронний реєстр щодо надання грифів та свідоцтв Міністерства освіти і науки України: <https://gryf.imzo.gov.ua/?fbclid=IwAR2nGWQ--UubfUHtjjJGUqqC9y5XWLdomOcdtIH5n0vbP1qLTVHfhdSRZw0>;
- Есе. Особливості написання, види, структура, приклади, методичний матеріал: https://www.youtube.com/watch?feature=youtu.be&v=li_hYR725OU&fbclid=IwAR0MxxnBULwUiFfhjFwTSUk_DUBcsrO0xcFChe8ENZK9Ui-jsojNllprhHE&app=desktop;
- Топ-8 помилок ЗНО-2019 з української мови: аналіз виконання завдань: https://www.youtube.com/watch?v=5Q_BJ3zp8I0&fbclid=IwAR2zKQtJy8pIqydsI9-Y71IUd7loQ5ezkq6P35PN5JbL4OJXTx825bNtbA&app=desktop;

- Золоті правила, що допоможуть закохати учня у ваш предмет: https://naurok.com.ua/post/zoloti-pravila-scho-dopomozhut-zakohati-uchnya-u-vash-predmet?fbclid=IwAR2JGi4qqYW-nBwCLdpxP4cXIO-hQu_fTOEzLuL-8Ixj9Oi03cYV8VFd--U;
- Про затвердження Інструкції з діловодства у закладах загальної середньої освіти: <https://www.schoollife.org.ua/pro-zatverdzhennya-instruktsiyi-z-dilovodstva-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osvity/?fbclid=IwAR0SoU3fugUx7fIarKkUUw318uAG1SZy5fv4nFIU4dLy5JQJv2jfZVadTLo>